

vića seže još iz 1957. godine, kada sam kao sjemeništarc došao u Dječjačko sjemenište na Šalati u Zagrebu, gdje sam proveo četiri godine. Bliže upoznavanje s maestrom je bilo na Bogoslovnom fakultetu, na kojem je bio profesor dvije i pol godine. Bio sam i član katedralnog zbora zagrebačke katedrale gdje sam njegovu stručnost u vođenju proba doživio i stekao veliko pedagoško znanje i iskustvo. Na inzistiranje Albe Vidakovića, subotički biskup Matiša Zvekanović je poslao dva bogoslova na glazbeno usavršavanje, od kojih je jedan bio pisac ovog izlaganja, i kada sam počeo ozbiljnije raditi i napredovati, rana smrt maestra je prekinula moje osobno glazbeno formiranje“, ističe mons. Miocs. I danas kada govori o Albi Vidakoviću, sjećanja i uspomene su vrlo žive, pa navodi: „Kada god odlazim na groblje, zastanem kraj njegove grobnice u tišini, u razmišljanju i molitvi za pokoj duše ovog nezaboravnog velikana crkvene glazbe.“

Na kraju zbornika nalaze se prilozi (str. 115-129): Program događanja za „Dane Albe Vidakovića“ od predavanja do koncerata u Muzičkoj školi Subotica i subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske, raspored predavanja na Međunarodnom znanstvenom skupu i izbor fotografija koje oslikavaju ovaj znanstveni skup. Ovdje su i prilozi „Iz recenzije“ dr. Sonje Marinković – redovite profesorice FMU u Beogradu, dr. Anice Sabo – redovite profesorica FMU u Beogradu i mr. Gabrielle Égetó – umirovljene profesorice Muzičke škole u Subotici.

U zaključku ovoga osvrtu pohvaljujem organizatore Međunarodnog znanstvenog simpozija *Vidakoviću u čast* koji je održan od 14. do 18. svibnja 2014. godine u Subotici, na velikoj energiji

koju su uložili da se skup održi u svim svojim segmentima – predavanja, koncerti, a zatim i na izradi zbornika koju je simpozij proizveo i ostavio nam kao trajnu vrijednost.

Svakako da je Albe Vidaković u domeni crkvene glazbe zaslužio da se njemu u čast organizira simpozij, od kojega i mi sljedbenici glazbene kulture i pedagogije danas imamo što naučiti. I kako je u svom izlaganju na početku rekao mons. Stjepan Beretić, Albe Vidaković je velikan naše bačke ravnice i „veliki dar ravnice Crkvi“.

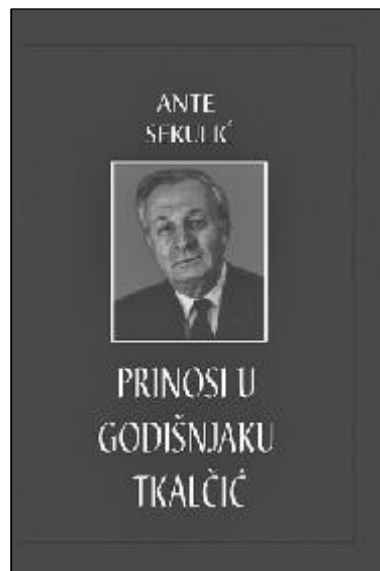
Vojislav Temunović

Ante Sekulić, *Prinosi u godišnjaku Tkalčić*, Katoličko društvo „Ivan Antunović“ i Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić“, Subotica – Zagreb, 2017., 186 str.

Četvrtu knjigu u nizu Izabranih djela Ante Sekulića (Tavankut, 16. studenog 1920. – Zagreb, 18. ožujka 2016.), Katoličko društvo „Ivan Antunović“ tiskalo je u suradnji s Društvom za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić“. Razlog sunakladništvu jesu Sekulićevi tekstovi koji su objavljeni upravo u godišnjaku koji nosi naziv kao društvo koje se na posebni način bavi proučavanjem crkvene povijesti na prostoru Zagrebačke nadbiskupije. Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić“ osnovano je 23. svibnja 1996. godine, a među osnivačima je bio i Ante Sekulić. Društvo „Tkalčić“ od 1997. godine izdaje istoimeni godišnjak koji objavljuje razne radove iz povijesti Zagrebačke nadbiskupije i knjige u nekoliko nizova. Tako i zbirka Sekulićevih radova *Prinosi u godišnjaku*

Tkalčić pripada jednom od tih nizova, Djela pisaca Zagrebačke crkve (*Opera scriptorum ecclesiae Zagrebiensis*), gdje je također četvrta u nizu. Knjiga donosi jedanaest Sekulićevih radova objavljenih u *Tkalčiću*, među kojima su i prikazi nekoliko knjiga.

Na početku knjige, nakon pregovora nedavno preminulog franjevca Franje Emanuela Hoška (str. 7-13) nalazi se vrijedan Sekulićev članak „Pisana ostavština Jose Šokčića u Nadbiskupskom arhivu u Zagrebu“ (str. 15-20). Pod čudnim okolnostima arhivska građa subotičkog kulturnog djelatnika Jose Šokčića je završila u Nadbiskupskom arhivu u Zagrebu. Autor u svom radu donosi kratki životopis i nepotpunu bibliografiju Jose Šokčića te donosi rasporedbu arhivske građe Šokčićeve ostavštine. Šokčićevu građu u Nadbiskupskom arhivu čine: gotovi rukopisi, isječki iz mađarskih novina, isječki iz zagrebačkih novina, građa iz mađarskog tiska (1941. – 1945.), parnični spisi u postupku Šokčićevih prijatelja u Subotici za vrijeme mađarske uprave, športske vijesti te građa od 1944. do 1950. godine. Vrijedan je ovaj Sekulićev prikaz i značajan za povijest bačkih Hrvata. Nismo previše skloni pisanju o našim znamenitim djelatnicima, a niti previše o našoj povijesti, te je važan svaki segment građe koja je sačuvana i ostavljena nekim narednim generacijama da je istraže. Potom slijedi prikaz knjige sadašnjeg sisačkog biskupa Vlade Košića o isusovcu Franji Ksaveru Pejačeviću gdje je prikazan Pejačevićev teološki rad tijekom XVIII. stoljeća (str. 21-26). Slijedi prikaz dviju knjiga Stjepana Kožula *Martirologij Crkve Zagrebačke* i *Terra Combusta* (str. 27-33). Radi se o knjigama koje se bave stra-

danjima Katoličke Crkve u razdoblju Drugog svjetskog rata te ratnih stradanja od 1991. do 1996. godine. Prva navedena Kožulova knjiga bila bi vrlo zanimljiva i čitateljima iz naših krajeva, jer spominje i pojedine osobe koje su na određeni način stradale tijekom i nakon Drugog svjetskog rata. Sklon prikazima knjiga, Sekulić prikazuje i knjigu autorskog dvojca Josip Barbarić i Miljenko Holzleitner (str. 35-37) o fra Luki Ibrišimoviću, točnije o njegovim pismima koje je upućivao zagrebačkim biskupima tijekom svoje borbe za oslobađanje Slavonije od Osmanlija.

Potom slijede bilješke uz *Opći religijski leksikon*, „Listajući jedan opsežni leksikon“ (str. 39-51) u kojima Sekulić pokušava progovoriti o pogreškama i nedostacima u nekim natuknicama leksikona, ali i o onim natuknicama koje su mogle pronaći mjesto u ovom vrijednom izdanju Leksikografskog zavoda Miroslava Krležje. Slijede prikazi dviju knjiga iz crkvene povijesti na mađarskom jeziku, autora Antala Molnára, koje se bave

stanjem u crkvenim i društvenim odnosima nakon bitke kod Mohača 1526. godine (str. 53-58). Osobito je važan prikaz knjige *Tanulmányok az Alföldi katolicizmus török kori történetéhez* (Rasprijava o katoličanstvu u južnoj Ugarskoj za turske vladavine), gdje se na gotovo četrdeset stranica posebno govori o stanju u Kalačko-bačkoj nadbiskupiji. Zsigurno bi bilo vrijedno ako ne načiniti prijevod cijele knjige, onda barem ovoga dijela o stanju Crkve u Bačkoj za vrijeme osmanlijske vladavine.

Slijedi prikaz iznimno vrijednog izdanja *A Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye történeti szematizmusa 1777-1923*, pod naslovom „Listajući povijesni shematizam jedne drevne nadbiskupije“ (str. 59-84). Sekulić je, prikazujući ovaj povijesni shematizam nekadašnje Kalačko-bačke nadbiskupije, predstavio našoj historiografiji ovo vrlo vrijedno djelo koje donosi povijesni presjek stanja crkvenoga života u Bačkoj u razdoblju od sto pedeset godina. Ovo djelo je bogato znamenkama te mnogim podacima o crkvama, kapelama, a čak i salašarskim školama i njihovim učiteljima. Za svakoga tko se želi baviti crkvenom poviješću, ovo vrijedno djelo naklade Kalačkog nadbiskupskog arhiva je neizostavno, jer objedinjuje 137 shematizma Kalačko-bačke nadbiskupije i može poslužiti kao osnovni parametar za pisanje povijesti gotovo svake župe u Bačkoj. Sekulić kao dodatak svom prikazu donosi i „Popis hrvatskih osoba“ koje se nalaze u ovome povijesnom shematizmu.

U nastavku knjige slijedi dulji tekst pod naslovom „Osobna promišljanja o nadbiskupu Franji Kuhariću u povodu jedne disertacije“ (str. 85-103) u kojem

Sekulić pišući o disertaciji svećenika Andrije Kopilovića rađenoj i objavljenoj na poljskom jeziku (hrvatski naslov *Kristova Crkva u službi naroda hrvatskoga – stožernik Franjo Kuharić svjedok Crkve XX. stoljeća*) govori o sadržaju same disertacije, potom o radu i životu Franje Kuharića i Andrije Kopilovića, zatim o povijesti Crkve u Hrvata kako je prikazana u disertaciji te na kraju donosi osobna promišljanja doživljena kroz susrete s kardinalom Kuharićem.

Potom slijedi članak „Pavlini samostani u karlovačkom kraju“ (str. 105-132) u kojem Ante Sekulić donosi povijesni prikaz djelovanja pavlina na Petrovoj gori, u Kamenskom i Sveticama. Za onoga tko poznaje Sekulićev opus, ništa neobično, jer je autor puno istraživao i pisao o pavlinima, bilo da se radi o njima kao redu i njihovom skupnom doprinosu na hrvatskom prostoru, bilo da se radi o pojedincima koji su bili na uglednim crkvenim pozicijama u crkvenoj hijerarhiji na hrvatskome prostoru.

Nakon toga slijede dva članka u kojima se autor bavi pojedincima. Prvi je zagrebački kanonik Kamilo Dočkal, plodni pisac crkvene povijesti, a osobito se može reći da je značajan na onovremenom upoznavanju pojedinih crkava kršćanskog Istoka (Armenci, Sirijci, Kopti). Njemu je posvećen članak „Kamilo Dočkal, znanstvenik i javni djelatnik – uz 45. obljetnicu smrti“. Drugi je pak veoma značajni povjesničar po kome i zagrebačko društvo za istraživanje povijesti Crkve nosi naziv, Ivan Krstitelj Tkalcčić. Sekulić u okvirima svoga istraživanja o pavlinima donosi prikaz Tkalcčićevih radova posvećenih pavlin-

skim samostanima u Dubici i Strezi te pavlinskim školama na hrvatskom prostoru (str. 153-187).

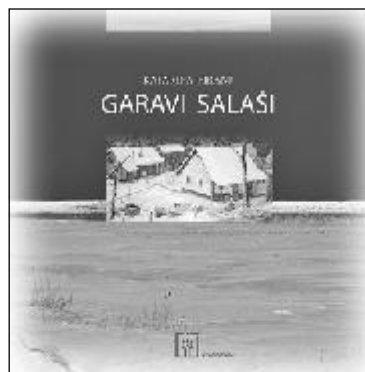
Ova knjiga je još jedan doprinos prikupljanju Sekulićevih radova na polju opće hrvatske historiografije, ali i onoga što se tiče Sekulićeva zavičaja, Bačke. Budući da su ovi članci bili objavljeni u zagrebačkom *Tkalčiču* koji je ipak relativno nedostupan zavičajnom čitateljstvu, važna je namjera nakladnika da se ovi članci još jednom objave kako bi bili dostupniji Sekulićevim zavičajnicima.

Dražan Skenderović

Katarina Firanj, *Garavi salaši : cio život za godinu dana*, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Subotica, 2016., 159 str.

Katarina Firanj, Bunjevka iz okolice Sombora, rođena je 1950. godine u Somboru. Po zanimanju kućanica, a zaljubljenica u svoju kulturu i korijene, odmalena piše pjesme. U mladosti se oprobala i s kazališnim komadima koji su izvođeni – uspješno! Njezine su pjesme objavljivane u kalendaru *Subotička Danica*, u listovima *Miroљjub* i *Zvonik* te u knjigama *Somborske žetvene svečanosti* (Sombor, 1996.), *Raspleteni snovi* (Rešetari, 2000.) i u zbirkama *Lira naiva*. Prva samostalna knjiga poezije *Žagor iz opaklije* objavljena je u nakladi „Alfagrafa“ iz Petrovaradina 2014. godine.

Knjiga *Garavi salaši : cio život za godinu dana* objavljena je u biblioteci „Prinosi za etnografska istraživanja“ Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata 2016. godine. Knjigu je uredila Katarina Čeliković, stručnu redakciju teksta napravila je diplomirana etnologinja Bojana Poljaković, lekturu Zlatko Romić, knji-

gu je likovno opremio Darko Vuković, a tehnički uredio Ervin Čeliković.

Knjiga počinje uvodnim stihovima bećarca *Ovi naši garavi salaši, / što su stariji, sve su garaviji!* i time najavljuju glavni dio knjige. Autorica je prostorno i vremenski smjestila radnju knjige, a podijelila ih u sljedeće naslove: „Nenadić salaši“ (str. 6-10), „Koćevi salaši“ (str. 10-13), „Didin salaš – moja obitelj“ (str. 14-15) i „Izgled salaša“ (str. 15-26). Nadalje su dva poglavlja: „Svakodnevni i blagdanski život na salašu kroz godinu“ (str. 29-102) i „Životni običaji na salašu“ (str. 105-136). Također, knjiga sadrži i „Rječnik manje poznatih riječi“ (str. 137-150), „Pogovor“ Bojane Poljaković (str. 151-152) te kratku bilješku o autorici (str. 153). Ono vrlo važno kao svjedok autoričinim riječima jest činjenica da je knjiga bogato ilustrirana fotografijama koje je prikupila autorica i članovi njezine obitelji.

Katarina Firanj u ovoj knjizi daje iscrpni opis salaša – Nenadića, Koćevi salaša, Didinog salaša gdje je odrasla te općenito opis salaša u okolici Sombora (tradicijsko graditeljstvo ovih prostora). Kroz njezine zapise možemo sebi predočiti konkretnu sliku kakav je bio taj salašarski život – kako svakodnevni tako